

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1993-1994

ISSN 1211-7250

BRNO 1997

381 ch. n. 1992
382

250,-

S 9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1993-1994

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Patrik Červák, Mgr. Balázs Komoróczy,
Ing. Petr Škrdla

Na titulním listě: Rekonstrukce skládané dýky z Maref

Tisk: Tiskárna Gloria, Rosice u Brna

Náklad: 400 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1997 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

kteře vřak neprotínala řádnou bránou. Kanalizační rýha hradební systém prořízla a podařilo se zdokumentovat jeho průběh v místech, kde dosud nebyl znám.

Z hlavní městské hradby se zachovalo poměrně malé torzo, vysoké asi 0,70 m. Koruna hradby se nachází 0,50 m pod úroveň současné vozovky. Souvrství na její severní straně (vně města) neposkytlo řádný datovatelný materiál a představuje několik horizontů především písčítých hlín zvyšujících a srovnávajících prostor parkánu, zřejmě z doby, kdy již ztratil svoji obrannou funkci. Vlastní těleso hradby je uloženo nad podlořím, přičemž ji podbývá podzolový půdní horizont. Hradba je do něj zahloubena pouze mělce nebo vůbec, podloří je její stavbou prakticky nenaruřeno.

Před parkánovou hradbou (vně města) byl patrný zásyp příkopu, bliřší rozměry (hloubka) se nepodařilo zjistit, neboť výkopová rýha nebyla vedena tak hluboko, aby zastihla základovou spáru založení parkánové zdi. Zjiřtřená vzdálenost mezi hlavní a parkánovou hradbou, 16 m, odpovídá řířce parkánu v Jihlavě, stejně jako charakter zdiva a použitý materiál. Prostor parkánu zůstal po dobu funkce obranného systému neosídlen, poměrně malá aktivita byla zjiřtřena i v nevelké vzdálenosti od hradeb uvnitř města.

Z bezpečnostních důvodů vřak nebylo možno zdokumentovat v tomto prostoru více, protože stěny výkopu se bortily a bylo nutno je okamžitě pažit.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Palackého Strasse. Parcelle Nr. 5919, 6938. Befestigung. Hochmittelalter. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Masarykovo náměstí 14, parc.č. 105. SMO 1:5000, rok vydání 1989, Jihlava 7-5, 200mm od Z s.č., 52mm od J s.č., nadmořská výřka cca 516,50m n.m. Sídliřtř-město. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

Výzkum probíhal ve dnech 23.8.-30.9. 1993. Nejstarří objekt se objevil v Z části zkoumané lokality. Pro velký rozsah a četná naruření se jej nepodařilo vykopat celý, ale bylo nutno stanovit velikost objektu pomocí několika sond. Jedná se o zahloubenou stavbu dřevěné konstrukce s mazanicovými stěnami, s největří pravděpodobností jde o zbytek domu se třemi stavebními fázemi. V nejstarřím období byla v domu suterénní prostora, rozměry vřak nelze bliřze stanovit, úroveň dna dosahovala 514,65 m n.m. Tato stavební fáze je ukončena požárem, objekt je zasypán požárovými destrukcemi - propálenou mazanicí a uhlíky. Hranici tvoří uřlapaný ztvrdlý povrch podlahy II. stavební fáze, která opět končí požárem a zasypáním požárovými destrukcemi. Vše je převrstveno hlinitými planýrkami o 2 m výře nad původním dnem sklepa. Z hlediska datování je významný nález mince Přemysla Otakara II.(1253-1270) v tomto zásypu. Planýrky pak tvoří podlahu obytného objektu v jeho III. fázi. Bohuřel se nadá stanovit do jaké míry se shodoval, popřípadě liřil půdorys stavby v jednotlivých stavebních obdobích, i poslední končí požárem a destrukce stavby sahají až k dneřní úrovni terénu. Stavba nebyla na tomto místě již obnovena a osídlení se přeneslo k uliřní čáře dneřního Masarykova náměstí na místo domu č. 14. Časově je možnou celou stavbu zařadit do období mezi roky 1238 (objev stříbra na Jihlavsku) a 1270 (udělení městského stavebního řádu), neboť dům je situován do zahradní části parcely, kde by po roce 1270 již neměl stát.

Dále byly odkryty zdi náleřící gotickému domu, jehož zadní trakt vybíhal do zahradní části parcely, zastavěná vřak byla pouze její JZ polovina. Počátek kamenné zástavby je možno

zařadit na přelom 13.-14. století. K domu se váže i obdélníková vydřevená jímka poblíž SZ štítové zdi. Snad zvyšování stavby nebo v souvislosti se zánikem odpadní jímky a propadáním jejího obsahu se narušila statika štítové zdi a proto k ní byl přistavěn opěrný pilíř. V litém základovém zdivu nebylo možno rozeznat stavební spáru, výškově však byl pilíř zahlouben o 0,40 m níže než zed'.

V renesanci došlo k propojení sousedících domů v dnešní č.p. 14 a srovnání jejich SV hranice, zadní trakt byl odbourán až na úroveň terénu.

V zahradní části parcely byly vybrány další dvě vydřevené odpadní jímky datované do 15. století.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno

Resumé:

Jihlava (Bez. Jihlava). Masarykovo Platz 14. Parcelle Nr. 105. Siedlung - Stadt. Hochmittelalter. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Masarykovo náměstí 48, parc.č. 2648. SMO 1:5000, rok vydání 1989, Jihlava 7-5, 155mm od Z s.č., 21mm od J s.č., nadmořská výška cca 521,50m n.m. Sídliště-město. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

Výzkum probíhal ve dnech 11.-20.10. 1993. Prakticky celá severní polovina zkoumané plochy je zničena sklepní místností s prolomenou klenbou. Do podlahy sklepa byla vykopána sonda, která pod betonovou podlahou zachytila starší cihlovou, kladenou na zarovnané podloží. Suterénní prostor byl přímo propojen s dalšími, dodnes funkčními sklepy pod domem č. 48. Rozměry místnosti : 8x3,20m, podélná osa orientovaná V - Z, dochovaná výška 2,10m. Pro stavbu je použita hrubě opracovaná lomová amfibolická rula. Suterén je vestavěn mezi základové zdi, dnes již neexistujícího zadního traktu domu č. 48. Pravděpodobně byl částečně využit prostor staršího sklepa, který byl prohlouben, neboť ve zdech byly odkryty tři výklenky, interpretovatelné jako osvětlovací niky. K přesnějšímu datování stavby by bylo potřeba provést důkladný stavebně historický průzkum, rámcově lze sklep zařadit na začátek 17. století.

V jižní polovině lokality se podařilo objevit poměrně nenarušené středověké souvrství a dvě kúlové jamky s keramikou ze 13. století.

Severní stranu zkoumané plochy ohraničovala zeď 9m dlouhá, 0,80m široká, dochovaná výška 1m a orientovaná SV-JZ. Základ, ve výšce 520.86m n.m., je kladen přímo na černou vrstvu uhlíkatého prachu nad podložím nebo je do ní pouze mírně zahlouben. Jedná se o základ domu, rámcově datovatelný na konec 13. století. Pro stavbu byla použita navětralá rula z povrchových sběrů s občasným výskytem migmatitů. Na dochovaném torzu lze rozlišit dva řádky zdiva, přičemž vyšší může být již nadzemní část. Uhlíkatá vrstva archeologicky potvrzuje historické prameny, že Jihlava byla zakládána tzv. na zeleném drnu, resp. na lesní půdě s minimální mocností půdního horizontu. Porost byl vykácen a odpad spálen, podobné vrstvy nad podložím jsou zaregistrovány i z dalších výzkumů v Jihlavě. Kúlové jamky jsou dokladem dřevěné stavby z poloviny 13. století, která byla i opravována. Kamenné zástavba zde začíná ke konci 13. století a plynule pokračuje až do současnosti.

Richard Zatloukal, ÚAPP Brno